

Harderwijk, 21 maart 2022

Onderwerp: Opvang Oekraïense leerlingen

Beste collega's en andere betrokkenen,

De afgelopen week is onze projectgroep "Oekraïense leerlingen" bezig geweest met een eerste inventarisatie van de wijze waarop binnen het SWV de kinderen uit Oekraïne onderwijs gaan krijgen. Rico Smit vanuit zijn rol als gastheergemeente onderwijs (Elburg), Wilfred de Vries als bestuurder van Zeeluwe en Margreet Agterhuis als projectleider. Zo werken we als onderwijs en gemeente nauw samen. De intentie is om ook Stichting Leerlingenzorg hierbij te betrekken.

Het doel van de projectgroep is om u op de hoogte te houden van de stand van zaken, informatie te verschaffen en onderlinge uitwisseling mogelijk te maken. Vanuit de overheid worden nationale kaders aangegeven; er is dus geen nationaal plan. Lokale afstemming tussen de betrokken partijen is belangrijk zodat lokaal bekeken kan worden wat de situatie is en wat dit betekent voor de invulling van het onderwijs, opvang en overige ondersteuning.

Het is belangrijk om als regio een goede afstemming te hebben met elkaar. Daarbinnen dragen de afzonderlijke gemeenten zelf zorg voor een goede opvang van de Oekraïense leerlingen.

Geadviseerd wordt per gemeente te overleggen met verschillende partners die iets kunnen betekenen zoals de kinderopvang, peuterspeelzalen, buurtsportcoaches, bureau Jeugd en Gezin, culturele instellingen e.d.

Inschrijving

Zoals al afgesproken komen we in deze brief terug op de inschrijving van leerlingen. Ondanks dat er een aantal zaken nog niet helder zijn en er zelfs nog een wetswijziging moet plaatsvinden kregen we via de PO raad de volgende informatie:

1. Oekraïense vluchtelingen dienen zich eerst in te schrijven bij de gemeente waar ze onderdak hebben gevonden. Daar krijgen ze een document waarop de datum van binnenkomst in Nederland staat vermeld.
2. Inschrijven van de kinderen door ouders kan vervolgens plaats vinden op de school, waarbij het verstandig is om rekening te houden met de afspraken die lokaal zijn gemaakt (zie hiervoor ook onderstaand overzicht van lokale initiatieven)
3. Bij de inschrijving wordt het verblijfsadres genoteerd en de datum van inschrijving bij de gemeente (is datum van binnenkomst).

Bekostiging

Het ministerie van OCW bekostigt scholen die Oekraïense vluchtelingen kinderen opvangen met extra financiële middelen. Ook voor deze kinderen ontvangen scholen nieuwkomersbekostiging via DUO. Voor leerlingen in het primair onderwijs moet hiervoor een aanvraag worden ingediend. Meer informatie over de nieuwkomersbekostiging vindt u op de website van DUO voor het [primair onderwijs](#) en [voortgezet onderwijs](#). Het ministerie van OCW past de bekostigingsregeling aan om formeel vast te leggen dat ook deze Oekraïense kinderen binnen de doelgroep van de nieuwkomersbekostiging vallen. De drempel van vier leerlingen in het primair onderwijs blijft van toepassing. Naast deze bekostigingsregeling biedt het ministerie van OCW de mogelijkheid voor aanvullende maatwerkbekostiging onder bepaalde voorwaarden. Deze mogelijkheid wordt nader uitgewerkt. We horen hier nog meer over. Mogelijk kan de juridische helpdesk van het PO hier t.z.t. meer informatie over geven.

Leerlingenvervoer

Indien vervoer nodig is kan er contact opgenomen worden met de plaatselijke gemeente. De regelingen hier omtrent verschillen per gemeente.

Advies onderwijs

De organisatie LOWAN heeft veel expertise in huis. Aangeraden wordt om de kinderen de Nederlandse taal te leren en waar mogelijk aansluiting te zoeken bij een azielzoekersschool of Taalklas omdat daar expertise op verschillende gebieden aanwezig is voor nieuwkomers. Ook een optie is – waar mogelijk - : 1/3 deel van de lestijd les in het Nederlands, 1/3 deel in het Oekraïens (bij beschikbaarheid van leerkrachten) en 1/3 deel sport en cultuur (dus hiervoor zo mogelijk sport-/cultuurcoaches inschakelen).

Bij de intake is het goed om de vaardigheden van de Oekraïense ouders in kaart te brengen. Kunnen zij iets betekenen in het onderwijs aan de kinderen?

Voor de bovenbouw zijn online lessen beschikbaar vanuit Oekraïne; voor de onderbouw is dit nog in ontwikkeling.

Er is een starterspakket in ontwikkeling waarmee iedereen aan de slag kan. Waarschijnlijk komt dit a.s. donderdag 24 maart 2022 beschikbaar (www.LOWAN.nl).

We zijn in contact met het speciaal onderwijs over de wijze waarop het onderwijs verzorgd kan worden voor Oekraïense kinderen die extra ondersteuning nodig hebben.

Inventarisatie opvang per gemeente

We hebben geïnventariseerd hoe de diverse scholen en gemeenten de opvang vorm willen geven:

Nunspeet:

Er wordt een lokale “regiegroep” gevormd, bestaande uit gemeente, CJG, kinderopvang en onderwijs; CNS haakt daarbij vanuit onderwijs aan. Er zal geen opvang plaatsvinden in De Mallejan. Er is een groep weeskinderen die via het Reformatorisch onderwijs opgevangen wordt.

Putten:

In Putten is een Taalklas, maar er zijn i.v.m. ziekte ook te weinig leerkrachten. De gedachte is om de opvang van Oekraïense leerlingen 'bij elkaar' te organiseren. Dat is beter voor de kinderen en van daaruit kan gekeken worden hoe het verder kan. Er wordt gekeken of er samengewerkt kan worden met andere gemeentes.

Elburg:

Vanuit de lokale regiegroep Jeugd (vertegenwoordiger opvang, CJG, PO, VO, gemeente en welzijnsorganisaties) van het programma “Samenwerken voor de jeugd van Elburg” zal afstemming en coördinatie plaatsvinden. De bedoeling is om wekelijks elkaar te ontmoeten in de regiegroep om de stand van zaken te bespreken en acties uit te zetten. Voor nu ligt de prioriteit bij het zorgen voor goede en veilige opvang en het aanbieden van activiteiten voor zowel de kinderen als de ouders. We nemen in Elburg de tijd om de invulling van het onderwijs zorgvuldig en weloverwogen te organiseren.

Epe:

Vooralsnog wordt er vanuit gegaan dat ProCon de kinderen opvangt in het verlengde van de afspraken rond NT2-onderwijs (zij vangen voor deze gemeente en de gemeente Heerde alle NT2-kinderen op).

Nijkerk:

Wanneer kinderen langer gaan blijven en het doel wordt dat zij definitief gaan integreren in de Nederlandse samenleving dan komt de Taalklas in beeld. Tot die tijd wil men in gezamenlijkheid specifieke opvang bieden voor deze doelgroep gericht op verwerking, structuur en onderwijs bieden en uiteindelijk voorbereiden op terugkeer naar Oekraïne.

Zeewolde:

Er is een werkgroep bezig vanuit onderwijs en gemeente. Het voornemen is om de opvang te organiseren op één locatie. Mogelijk eerst op een school zonder de kinderen in te schrijven.

Ermelo:

De kinderen die komen worden centraal opgevangen. De nodige voorbereidingen zijn getroffen en alles gaat in overleg met de Taalklas. Maandag 21 maart 2022 is het eerste lokaal ingericht en is er bemensing. Er kunnen max. 15 leerlingen opgevangen worden. Daarna zal er worden opgeschaald tot zolang het nodig in gezamenlijkheid met alle scholen in Ermelo.

Harderwijk:

Kinderen gaan naar asielzoekersschool 'De Vlieger' en krijgen daar het onderwijs wat nodig is. Voorlopig is daar voldoende plek. De komende tijd wordt gekeken hoe we om gaan met doorplaatsing naar het reguliere onderwijs.

Samen mogen we ons inzetten voor een goede opvang van de Oekraïense kinderen. Zijn er vragen? Kijk dan eerst op de genoemde sites, zie de bijlagen of informeer telefonisch bij LOWAN. Ook mogen er natuurlijk vragen gesteld worden aan ondergetekenden.

Met vriendelijke groet,
Projectgroep Oekraïense leerlingen SWV Zeeluwe PO

Rico Smit, coördinator Regionale Samenwerking Onderwijs Noord Veluwe (rico.smit@elburg.nl)

Wilfred de Vries, bestuurder SWV Zeeluwe (wdvries@zeeluwe.nl)

Margreet Agterhuis, projectleider (margreetagterhuis@stichtingvco.nl) / tel. 0620665538)

- Bijlage 1. Aanvullende informatie
- Bijlage 2. Het onderwijs in de Oekraïne

Bijlage 1. Aanvullende informatie

	Informatie	Bijlage / Bron
Gratis toegang NT2-product Oekraïense vluchtelingen	Om de Oekraïense vluchtelingen te helpen, geeft Languagenut met onmiddellijke ingang gratis toegang aan alle scholen tot het NT2-product met Oekraïens als ondersteunende taal. Voor meer informatie en om de toegang te regelen kunt u contact opnemen met sietske@languagenut.com om deze toegang te regelen.	sietske@languagenut.com
Lowan Q&A Rijksoverheid PO Raad	Deze organisatie ondersteunt de scholen die het Eerste Opvangonderwijs aan nieuwkomers verzorgen in het PO en VO. Veel informatie is via deze website verkrijgbaar.	www.lowan.nl
PO Raad	PO raad online bestand Handreiking 'Ruimte voor nieuwe talenten'	https://www.poraad.nl/kind-omgeving/nieuwkomers/handreiking-ruimte-voor-nieuwe-talenten
Facebook pagina	Nieuwkomers in de klas	https://www.facebook.com/groups/1571352049804805
Facebook pagina	Kind uit Oekraïne in de klas	https://www.facebook.com/groups/1294967161025406
Logo3000	Woordenschat / woordkennis opdoen	https://www.logo3000.nl/
Boeken	<ol style="list-style-type: none"> 1. De traumasensitieve school, Anton Horeweg 2. Teaching Refugee Children, Hélène van Oudheusden 3. Zien is snappen, Josée Coenen 4. Woorden in prenten, Josée Coenen en Marion Nout 5. De bovenkamer, Josée Coenen 6. Op woordenschat 7. Ik zie ik zie oefenen met klanken, Anne Nederkoorn 8. Welkom in Nederland, Marilene Gathier 9. Nederlands in beeld, Bondi Sciarone 	

	Informatie	Bijlage / Bron
Online boek	Prentenboeken in alle talen – De jongen en de walvis	https://prentenboekeninalltalen.nl/de-jongen-en-de-walvis/
Online tool	Samen kunnen praten zonder de taal te kennen	https://www.touchtotell.com/oekraïne-kinderen/
Gratis cursus	Gratis cursus voor professionals	https://www.augeo.nl/nl-nl/actueel/gratis-cursus-steun-aan-vluchtelingenkinderen/
Gratis online cursus	Trauma Sensitief lesgeven	www.augeo.nl
Online tips	8 tips voor een veilig klasklimaat	https://www.klasse.be/136929/trauma-tips-veilige-klas/
Online kennisbank	Methode sociaal emotioneel: WereldReizigers	https://www.pharos.nl/kennisbank/wereldreizigers-docentenboek-methode-sociaal-emotionele-ontwikkeling-voor-nieuwkomers-op-de-basischool/
Luister-fragmenten	Link naar NPO Radio 1	https://www.nporadio1.nl/fragmenten/nos-radio-1-journaal/ed028bff-0368-466b-9454-a1c2f476f0c8/2022-03-18-meer-aandacht-voor-verschillen-schoolsysteem-oekraïne
Webinar	Webinarreeks Oekraïense taal	https://www.ru.nl/radboudintolanguages/taaltrainingen/oekraïens/

Bijlage 2. Het onderwijs in de Oekraïne

Het onderwijs in de Oekraïne

Ga je les geven aan kinderen/jongeren uit de Oekraïne, dan is het goed te weten hoe het onderwijs in de Oekraïne georganiseerd is. Ook om ouders uitleg te geven over het Nederlandse onderwijssysteem is het belangrijk beide onderwijssystemen met elkaar te kunnen vergelijken.

Kinderen tot 6 jaar

Net als in Nederland bestaat er kinderopvang in Oekraïne. Indien ouders hiervoor kiezen kunnen ze hun kinderen vanaf 2 jaar naar een kinderopvang brengen. Hier wordt aandacht besteed aan spelen, opvoeden en sociale ontwikkeling. Kinderen worden vanaf 5 jaar voorbereid op het naar school gaan. De leerplicht in de Oekraïne duurt 9 jaar.

- Vier jaar lager onderwijs voor 6/7-10/11 jarigen.
- Vijf jaar voortgezet onderwijs voor 10/11-15/16 jarigen.

Kinderen vanaf 6 jaar

Kinderen in Oekraïne gaan vanaf ongeveer 6 jaar naar het lager onderwijs. In het lager onderwijs (pochatkova osvita) wordt aandacht besteed aan lezen, schrijven, rekenen, spreekvaardigheid en sociale vaardigheden. Daarnaast staan ook de vakken lichamelijke opvoeding, kunst, muziek en natuur op het rooster.

Jongeren vanaf 10 jaar

Na 4 jaar lager onderwijs volgt de eerste fase van het voortgezet onderwijs. Deze duurt 5 jaar. Het basiscurriculum voor het voortgezet onderwijs bevat een aantal verplichte exacte vakken, sociale vakken en humaniora (studie van taal, geschiedenis en cultuur). Deze periode wordt afgesloten met een certificaat. Het niveau van dit certificaat is in Nederlandse termen vergelijkbaar met dat van 3 jaar algemeen voortgezet onderwijs.

De tweede fase van het voortgezet onderwijs duurt ten hoogste twee jaar. Het aantal examenvakken is tenminste vijftien, inclusief twee schriftelijke verplichte examens (Oekraïens en geschiedenis) en drie keuzevakken. Deze tweede fase wordt afgesloten met een getuigschrift.

Voor toelating tot het hoger onderwijs moeten leerlingen deelnemen aan een onafhankelijk toelatingsexamen. Dit toelatingsexamen is competitief. De beste kandidaten worden voor de hogere onderwijsinstellingen geselecteerd.

Taal

Binnen het onderwijs zijn Oekraïens en/of Russisch de meest gebruikte talen. Van het midden tot het Westelijke gedeelte van het land is Oekraïens de moedertaal. Hier wordt het onderwijs in Oekraïens verzorgd. In het Oostelijke gedeelte is dit Russisch. Hier wordt het onderwijs dus vooral in Russisch verzorgd.

In het midden van Oekraïne zie je zowel scholen die het onderwijs in Oekraïens als in Russisch verzorgen. Hierbij mogen ouders kiezen naar welke school ze hun kinderen laten gaan. Russisch blijft hier overheersend. Pools, Hongaars of Roemeens zijn talen die alleen plaatselijk worden toegepast.

Dit vooral in de steden/dorpen die aan de desbetreffende landen grenzen. Voor andere delen van Oekraïne zijn dit vreemde talen.

In 2017 waren er van de 15.000 scholen in Oekraïne zo'n 580 scholen die in het Russisch onderwijs verzorgden, 75 scholen die in het Roemeens lesgeven, 71 scholen in het Hongaars en 5 in het Pools. In datzelfde jaar werd door President Porosjenko bij wet verplicht vanaf de vierde klas onderwijs in de Oekraïense taal te verzorgen. Vanaf de vijfde klas mogen er twee vakken in een EU-taal worden onderwezen. Dit sluit Russisch uit, maar maakt het mogelijk om sommige vakken in het Hongaars, Pools of Roemeens te volgen. Daarnaast mag een minderheidstaal als vak worden gekozen.

De Oekraïense taal is eeuwenlang onderdrukt. De jaren van onderdrukking hebben hun stempel gedrukt op de taal. Ze bevat nog steeds sporen van de taalvormingen van de bezetters, wat heeft geleid tot het vormen van regionale dialecten en gemixte talen, waarvan de meest bekende het Surzhyk is.

Met dank aan Olga Marchenko

Ria Goedhart

ria.goedhart@hu.nl

www.nieuwkomers.hu.nl

Seminarium voor Orthopedagogiek

Hogeschool Utrecht

Bronnen:

<http://nl.meetinghalfway.eu/2017/11/mijn-taal-mijn-thuis-oekraiens/>

<https://www.nuffic.nl/onderwijssystemen/oekraïne>